

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XL

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 19. aprila 1928.

Telefon št. 2552.

STEV. 46.

Občni zbor trgovskega društva »Merkur«.

V petek zvečer se je vršil XVII. redni letni občni zbor matice slovenskega trgovskega organizatornega gibanja Trgovskega društva »Merkur«.

Društveni velezaslužni predsednik g. dr. Fran Windischer je po otvoritvenem pozdravu, v izerpnem, globoko zamišljenem govoru očitral položaj, težnje in stremjenja slovenskega trgovstva in trgovskega nameščenstva. Prilike v naši domači trgovini, tako je govoril predsedujoči, že več let niso vsečne, pa tudi za preteklo leto žal ni mogoče trditi, da so se izboljšale gospodarske razmere v trgovini. Položaj je negotov in je trgovanje težavno tako za trgovca na debelo kakor za trgovca na drobno. Gmotni položaj trgovstva je oslabil. Mnogo samostojnih trgovcev je zapadlo gospodarski smrti. Število konkurzov je še jako visoko. Mnogi pridni stari gospodarji so prišli v plačilne težave ter morali iskati poravnave za svoje obveze. V trgovini na debelo je treba mnoge previdnosti, pa navzlic temu ni mogoče ogniti se mnogim izgubam. Položaj trgovca na drobno je neugoden. Število novih trgovin se množi, kupovalna sila odjemalcev v mestih kakor na deželi pa močno pada, ker mora tako naš kmetovalec kakor javni in zasebni nameščenec najskrbnejše obračati svoje pičle dohodke. Nato govori g. dr. Windischer o brezposelnosti. Dandanes imamo dovolj razmeroma mladih vpokojencev in mnogo reducirancev, ki se vsi oglašajo kot tekmeči na trgu za službe in mesta, kar prav bistveno učinkuje na razmere in ostri položaj. Nujno želimo, govori g. dr. Windischer, da se položaj državnih in javnih nameščenecv izboljša. Le tako je mogoče dobiti dober uradniški ustroj. G. dr. Windischer govori nato o pobijanju nedovoljenega krošnjarenja ter o prodajanju blaga po potnikih neposredno zasebnim strankam. Nadalje govori podrobno o strokovni in splošni naobrazbi našega pomladka. Znanje tujih jezikov pri naši mladini nevarno nazaduje. Tujim jezikom treba posvetiti dokaj večjo nego in pozornost. Tudi znanje srbohrvaščine ni tako, kakor je — in še bolj postane — potrebno. Tudi zanimanje za lastne organizacije in naprave med trgovskim stanom je zelo slabo in nezadostno. Mlačnost in nezanimivost opazamo tudi pri prireditvah, bodisi da gre za shode in za konference, bodisi da gre za občne zборе. Resnica je, pravi dr. Windischer, da je danes težka borba v živem gospodarskem življenju. Resnica je, da je mnogo truda in dela opravljenega zastoni ali dejstvo je vendar, da je organizacijam vseh vrst v nevhvaležnem okolju opravljati težko in nepogrešno potrebno delo. — G. dr. Windischer je nato obširno govoril o socialnih prilikah v trgovini. Vprašanje starostne preskrbe in preskrbe za delanežnost postaja vse aktualnejše tudi v naši trgovini. Poželjno je poskrbeti za naprave, katere zagotavljajo trgovcu in obrtniku za bolezen, onemoglost in za starost izvestno preskrbo. O izgraditvi starostne preskrbe so baš te dni padle odločitve, ki so dalekosežnega in odločilnega pomena za prevažen stan trgovskih sotrudnikov.

Po končanih izvajanjih je g. dr. Windischer izrekel v imenu odbora zahvalo za trud in požrtvovalno delovanje g. J. Kavčiču kot uredniku »Trgovskega Tovariša«, Pavlu Fabianiju kot načelniku

odseka za priredbe, gg. Fr. Melicerju in M. Kovaču kot vodjem pevskega zbora, g. pevovodji Premelču in gg. Lampetu in Jerovcu za trud pri godbenem odoboru.

Izvajanja predsednika g. dr. Windischerja so prisotni z aplavzom odobrili.

Obširno tajniško poročilo je podal vodja pisarne g. Černe. Podrobnejše podatke o intenzivnem delovanju društva priobčimo v prihodnji številki našega lista.

Društveni blagajnik gosp. Josip Krek je nato podal blagajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da je imelo društvo v preteklem letu 1927 v celoti prejemkov Din 220.951-75 izdatkov Din 219.009-63

Prebitek Din 1.942-12

G. Urbanič poroča, da sta kot preglednika računov skupno z g. Malenšekom pregledala knjige in blagajno in da sta našla vse v najlepšem redu, zato predlaga, da se da računodajalcu absolutorij, kar je zbor soglasno sprejel.

Na predlog g. predsednika je izrekel zbor g. Krecku kot blagajniku za njegovo požrtvovalno delo najiskrenejšo zahvalo.

Sledile so nato volitve novega odbora. Predvsem je bilo voliti društvenega predsednika. Na predlog podpredsednika g. Jos. J. Kavčiča je zbor z vzklikom in z aplavzom soglasno izvolil predsednikom dosedanjega velezaslužnega predsednika g. dr. Frana Windischerja. Nato je zbor tudi soglasno izvolil za podpredsednika g. Jos. J. Kavčiča, a mesto odstopivšega g. Torija je zbor izvolil za podpredsednika iz vrst nameščenecv g. Janka Lozarja.

Predsedujoči čestita nanovo izvoljenemu podpredsedniku g. Lozarju in izraža pri tem svoje prepričanje, da bo vse svoje sile stavil na razpolago društvu.

Občni zbor je na predlog g. dr. Windischerja soglasno izvolil v novi društveni odbor vse dosedanje člane, a na vakanta mesta so se izvolili g. K. Seljak, predsednik društva trgovskih potnikov, g. Janko Krek, g. Stanko Salamun in gosp. Agnola.

Tudi za preglednike računov sta bila izvoljena dosedanja preglednika.

Ker ni bil v določenem roku prijavljen noben samostojen predlog in se ni nikdo javil k besedi, je predsednik g. dr. Fran Windischer zaključil zbor, pozivajoč člane, da širijo in budijo interes za društvo, tako v vrstah trgovcev kakor nastavljenecv, da se vse strne v močno falango, ki bo mogla kljubovati vsem težavam, koje nam prinesejo hudi časi, kojim se bližamo.

ESKONTIRANJE MENIC, AKCEPTIRANJE PO NAŠIH TVRDKAH IN PREJETIH IZ INOZEMSTVA.

Finančni minister je izdal odločbo (I. br. 7641 od 21. marca t. l.), po kateri smejo pooblaščenec banke eskontirati menice, glaseče se na dinarje ali na inozemsko valuto, akceptirane po naših trgovinskih firmah in prejete iz inozemstva od tovarnarjev in trgovinskih podjetij, od katerih dobivajo naši uvozniki blago na kredit; vendar pa morajo zahtevati od akceptantov, da se po členu 11. deviznega pravilnika pravilno izpričajo, t. j. da dajo zavezo, če blago še ni uvoženo, ali pa, da predložijo uvozne dokumente, če je blago že uvoženo.

Reorganizacija našega vinogradarstva.

Regeneracija našega vinogradarstva je postalo vzpričo bližajočega se trenutka, ko bo uveljavljena trgovinska pogodba z Grčijo, ki predvideva znižanje naše uvozne carine na vino na skoro 1/3 dosedanje izmere, kakor tudi vzpričo vedno intenzivnejšega razmaha konkurence in konzuma dalmatinskih vin v Sloveniji poreč problem, katerega rešitve ne kaže več dolgo odlašati.

Odkrito povedano, je sedanje stanje našega vinogradarstva nevzdržno in zahteve slovenskih vinogradnikov nesprejemljive. Naši vinogradi so stari že ca. 30 let in so izčrpani ter potrebni obnove. Ko se je pred 30. leti obnavljalo naše vinograde z ameriškimi trtami, se ni imelo niti točnih podatkov, niti skušenj in tudi se ni posvečalo mnogo pažnje glede aklimatizacijske sposobnosti nakupljenih trt. Posledica tega je, da se je sadilo vse povprek in nimamo danes enotipne tipe. V toku preteklih 30 let je produkcija vinogradov padla kvantitativno za celi dve tretjini in v tem leži jedro današnje krize, ker bi morala cena za eno tretjino pridelka pokriti stroške za tri tretjine. Sedanja nenaravno visoka cena slovenskih vin gre na rovaš konzumenta, katerega se hoče s trošarinsko in carinsko politiko prisiliti, da plača pretirane produkcijske stroške.

Problem obnove naših vinogradov je zelo težaven. Kajti moralo bi se trte izsekati in potem vinograde pustiti najmanj dve do štiri leta ležati ter nato iz temelja znova prekopati in presaditi. Stroškov za tako obnovo, ki so ogromni, se ne da niti približno točno vnaprej oceniti. Naši agrarni krogi, ki čutijo vso težino tega vprašanja, so pričeli v zadnjem času prirejati sestanke v raznih vinorejskih krajih, da se zadeva vsestransko prouči. Njihovo prizadevanje moramo najtopleje pozdraviti in želeli bi bilo le, da se tudi naši trgovski in gostilničarski krogi poglobijo v jedro tega problema. Z mnogih strani in ne vedno neopravičeno moramo čuti kritiko, da razmere v trgovini z vinom pri nas niso na višini. Tudi se ne moremo strinjati s politiko, ki so jo uda-

rile nove oblastne samouprave glede pospeševanja produkcije in oteževanja konzuma vina. Bilo bi umestno, da naše strokovne organizacije pričnejo proučevati problem, ki ga ne moremo in ne smemo več staviti nerešenega z dnevnega reda.

Razmerje produkcijskih stroškov v Banatu ali v Dalmaciji napram našim moramo v zadnjih letih povprečno označiti kot 1 : 3. To že samo po sebi obeležuje težko konkurenčno situacijo na notranjem tržišču, ki prihaja vedno bolj do izraza. Posebno v toku letošnje zime se je konzum dalmatina v Sloveniji ogromno povečal. Pospešuje pa ta proces nesorazmerna trošarinska obremenitev piva, zmanjšana kupna moč delavskih in kmetijskih slojev ter visoka trošarinska obremenitev vina, ki dosega v Ljubljani že skoro 3 dinarje. Pri tem pa se sliši, da bode državna trošarina na vino po novem zakonu še povečana. Ž njo bi se avtomatično povečala tudi oblastna trošarina, ki se pobira v odstotkih na državno trošarino.

Pri presoji vprašanja carinske zaščite se pri nas glede vina mnogo pretirava. Toda čas je že, da smo tudi v tem oziru malo realnejši in odkritosrčnejši. Sedanja carina v znesku 11 dinarjev na 1 liter vina predstavlja za slovenska vina nad 150% zaščito produkcijskim stroškom, za dalmatinska vina pa 300—400% zaščito. Nastaja vprašanje, ali je taka pretirana carina sploh umestna? Ali morejo v senci take zaščite biti razmere v produkciji, prometu in trgovini sploh normalne? Odgovor je negativen.

Koliko krika je bilo, ko se ima carina sedaj znižati na 4-90 Din na liter. In vendar bo naš vinogradnik še vedno zaščiten povprečno se lahko reče pri tej carini s 70% produkcijskih stroškov, dalmatinski pa s 150% v najbolj neugodnem primeru. Mislimo, da bi bil marsikak industrijalec vesel, če bi užival vsaj polovico one zaščite, ki jo naši vinogradniki vnaprej označujejo kot pogubno in nesprejemljivo. Jedro vprašanja je pač, kakor vidimo, drugod in tam je treba tudi iskati leka.

* * *

Za ukinitve davka na poslovni promet.

Na pravoslavni velikonočni pondeljek so se vršili protestni zbori po celi Srbiji.

Namera vlade, da zastavi dohodke davka na poslovni promet, kot jamstvo za stabilizacijsko in investicijsko posojilo, je izzvala proteste v vseh gospodarskih krogih. Na drugi dan pravoslavnih praznikov so se vršile po Srbiji in sicer v Kruševcu, Užicah, Ubu, Požarevcu, Prokuplju, Šabcu, Smederevu, Leskovcu, Nišu, Pirotu, Surdulici, Gornjem Milanovcu, Valjevu, Aleksincu, Aleksandrovcu, Vršcu in drugih večjih krajih konference gospodarskih krogov, ki so bile nenavadno dobro obiskane, tako, da se je večji del teh konferenc pretvorilo v protestne zборе.

V resolucijah, ki so se sklenile na teh konferencah, se soglasno in energično povdarja, da so gospodarski krogi brez izjeme odločno proti temu, da se davek, ki tako občutno obremenjuje gospodarstvo, pretvori v stalni davek, kar bi se zgodilo za primer, da se davek na poslovni promet zastavi za 50 let vnaprej. Vsi so se

odločno izjavili ne samo proti nameri vlade, da se ta davek zastavi kot garancija za posojilo, ampak tudi proti davku samemu. V resolucijah se navaja, da se nahaja naše gospodarstvo v zelo težkem položaju in da je položaj postal zlasti težak z uvedbo davka na poslovni promet. Posebno se naglašja, da se poleg drugih ogromnih državnih bremen ne more obdržati še davek na poslovni promet, ako se želi, da se gospodarstvo popolnoma ne uniči. Zahteve gospodarskih krogov bodo predložene potom beograjske trgovske zbornice vladi in Narodni skupščini.

POGAJANJA Z AVSTRIJO.

Dne 18. aprila se je v zunanjem ministrstvu vršila konferenca prizadetih ministrstev zaradi vprašanja nadaljevanja pogajanj za zaključitev trgovinske pogodbe z Avstrijo. V ministrskem svetu prevladuje mnenje, da so zahteve avstrijske vlade nesprejemljive. Komite, ki je razpravljal o zahtevah avstrijskih delegatov, se je postavil na stališče, da je treba pogajanja nadaljevati, da pa je potrebno tudi zagotoviti izvoz naše živine.

Zadružništvo na češkoslovaškem.

Znani češkoslovaški delavec na zadružnem polju Emil Strnad je pred nekaj dnevi izdal zanimivo knjigo o razvoju zadružniškega pokreta na Češkoslovaškem. Iz knjige razvidimo, da se razteza zadružništvo na razne panoge češkoslovaškega narodnega gospodarstva. V zadrukah je organiziranih 1.700.000 članov; ako štejemo v to še družine teh članov, se lahko prepričamo, da je pri zadružništvu zainteresirana približno polovica celokupnega prebivalstva češkoslovaške republike.

Najbolj močne in najbolj organizirane so delavske zadruge, ki imajo 960 tisoč članov in sestojijo iz konsumnih, kreditnih, stavbenih in proizvodnih zadrug. Najmočnejše združenje delavskih zadrug je »Osrednja zadružna zveza v Češkoslovaški«, v kateri je organiziranih 1237 društev s skoro poldrugim milijonom članov. Ta zveza ima 10.000 nameštencev in razpolaga s kapitalom 550 milijonov Kč, dočim znaša njen letni promet 1130 milijonov Kč. Zveza ima nadalje 45 milijonov rezervnega kapitala in 184 milijonov hranilnih vlog.

Na drugem mestu je »Udruženje kooperativnih zadrug za nakupovanje na debelo«, ki ima lastne mline, pekarnice in druga podjetja. Zaposluje 1000 delavcev in ima 530 milijonov čeških kron letnega prometa.

Velikega pomena je tudi zveza kreditnih zadrug, tako imenovana »Splošna zadružna banka«, ki ima za 122 milijonov vlog in 6-6 milijard letnega prometa.

Poljedelsko zadružništvo ima 650 tisoč članov. Njegovo imetje znaša tri milijarde Kč. Deli se v »Osrednje udruženje poljedelskih zadrug« in v »Centralkooperativo«.

Druge strokovne zadruge, organizirane v 15 zvezah, štejejo 90.000 članov.

V vsej češkoslovaški republiki je 14.854 zadrug in sicer: na Češkem 9.129, na Moravskem 3.549, v Šleziji 682, na Slovaškem 2159, v Podkarpatski Rusiji pa 335.

Delvasko zadružno gibanje je v rokah socialistične stranke, dočim druge zadružne organizacije nimajo politične barve.

Industrijski razvoj Turčije v letu 1927.

Industrijski razvoj Turčije v pretečenem letu, podpiran z različnimi merami, ki jih je podvzela vlada, izkazuje izvanredno velik napredek.

Tekstilna industrija, ki sloni v Turčiji še na gotovih tradicijah, se je pomnožila in znatno izboljšala z reorganizacijo popolnoma državnih podjetij: »Fehzanoc«, »Hereke«, »Kara Moussal« in z ustanovitvijo »Nacionalnega tkalstva« v Angori. Tako izkazuje letno: »Fehzanoc« 500.000 m, »Hereke« 180.000 m, »Kara Moussal« 200.000 m, »Nacionalno tkalstvo« 80.000 m. K tem se pridružijo še tvornice »Oriental Carpet Co.« v Smirni s 400.000 m in tovarna Suraya Paha v Balaatu s 130.000 m sukna. Zadnja namerava v kratkem svoj obrat povečati.

Vrednost proizvodnje — večinoma surove volne — se cení na okroglo 5½ milijonov turških funtov. Vendar pa je bilo treba uvoziti za okroglo 90 milijonov Ltq.

Turška vlada se na vse mogoče načine trudi, kako bi kolikor mogoče omejila tolik uvoz, ki znatno obtežuje trgovinsko bilanco. Ko bodo prenehale carinske obveznosti iz lausanske pogodbe, se bo zvišala antantnim državam carina na tekstilno blago.

Industrija klobukov je po odpravi tesov znatno napredovala. Medtem ko je bilo leta 1925 uvoženo več kakor 700.000 klobukov v vrednosti čez 2.000.000 Ltq, je padla skupna vrednost uvoza na 1 milijon 250.000 Ltq in kakor kažejo okolščine bo še v bodoče rapidno padala. Čepice iz volne in bombaževine so bile skoro vse narejene v inozemstvu. Tudi surovin za izdelavo slamnikov je dovolj na razpolago.

Če tudi niso pogoji za razvoj železne industrije baš ugodni, je neizmerna upo-

raba gradbenega materiala privedla do tega, da se je ustanovila tovarna za izdelovanje železnih malenkosti v zvezi s tovarno za matic in brusilnico. V Turčiji namreč porabijo sedaj ogromno materiala za sezidanje glavnega mesta Angore in za gradnjo najpotrebnejših cest in železnic. Turčija pa je morala prej vse do zadnje igle uvažati! Tovarna je opremljena z najmodernejšimi stroji nemškega tipa in proizvaja pri 10 urnem delovnem času 1500 ton žebeljov letno. Vendar pa je treba še vedno uvoziti iz inozemstva 5.000 ton.

Zelo važno bo izdelovanje cementa. Radi izredno živahnega zidanja se danes uporabi cementa v Turčiji na okroglo 180.000 ton; v državi sami pa morejo pridelati največ 70.000 ton. V Angori je že projektirana gradnja tvornice cementa, ki pa ne bo mnogo pomenila. Poleg te se nameravajo zgraditi še nekatere manjše tovarne. Uvažajo: umetni portlandski cement, cement za vodne zgradbe in sicer iz Nemčije, Francije, Belgije, Rusije, Rumunije, Poljske in nekaterih drugih držav, ki vsled malenkostne množine ne pridejo v poštev. Cene cif Carigrad so zelo različne; tako znaša tona nemškega ali belgijskega cementa 40—45 angleških šilingov. Carina na cement znaša 750 Ltq na tona; k temu je treba še prišteti stroške za razkladanje blaga, kar znaša 225 Ltq in prometno pristojbino, ki znaša 6%. Slednji je podvržen tudi tuzemski cement. Tona inozemskega cementa, upoštevajoč tudi vse ostale davke, je obdavčena z okroglo 13 turškimi funti. Carine prost je cement, ki je namenjen za gradbo železnic in cest, za plovstvo in za izgradnjo pristanišč.

Cvetoča panoga keramične industrije je bila še pred kratkim izdelovanje porcelana v mestu Kutahia. Pred balkansko-turško vojno leta 1912 je obstajalo v Kutahii nad 50 tovrstnih podjetij, ki pa so bila večinoma v armenskih rokah. Kmalu po vojni je začela porcelanska industrija pešati in je tako padla, da se je do danes ohranilo le neznatno število podjetij.

Sladkorna industrija, ki je oživele šele v preteklem letu, izkazuje le deloma ugodne rezultate. Tovarna v Alpullu (v Traciji) obdeluje za pridobivanje sladkorne pese okoli 45.000 dönumov (po 9193 m²) polja. Tovarna je sedaj šele štiri mesece stara in bo izdelovala okoli 480—500 vagonov sladkorja. Nasprotno pa je tovarna v okolici Ušaka vsled pomanjkanja vode izdelala nad pričakovane malo sladkorja. Tovarna v Ušaku, ki je le dva meseca zaposlena, izkazuje le okoli 150 vagonov sladkorja, dasi ima posejano peso na prostoru, ki meri okoli 30.000 dönumov. Toda od vse pese zraste samo dobra polovica. Industrija sladkorja se mora boriti z gotovimi težkočami, ker sejejo kmetje raje tobak, ki jim prinaša glavne dohodke, kakor pa sladkorno peso; sajenje sladkorne pese pa je v Turčiji sorazmerno tudi mnogo dražje. Uporaba sladkorja je velika — znaša namreč 80.000 ton. Skoraj vsa uporaba se krije z uvozom (iz Češkoslovaške in Nizozemske Indije), ker obe tuzemski tovarni proizvajata največ 7.000 ton namesto predvidenih 16.000. Sladkorni tvornici v Ušaku se bo najbrže že letos priključila tovarna špirita, da izkoristi odpadke in produkcijske ostanke. Nadalje se namerava ustanoviti v Carigradu tovarna čokolade, kar namerava izvesti novoustanovljena družba za pridobivanje sladkorja.

Ugoden razvoj se obeta industriji, ki bi izkoriščala turško stivo, ker se je po vojni zelo zanemarilo. Pred kratkim se je ustanovila v Eskişehir akcijska družba za izkoriščanje in pospešitev izvoza turške stive (morske pene).

Končno naj bo še omenjeno, da se že nekaj časa teži za tem, da bi se ustanovila v Turčiji domača farmacevtska industrija. Njene izdelke, ki se najtežje pogrešajo, so morali vse uvoziti. V pretečenem letu je bilo uvoženo: 20.000 kg kinina, 6.000 kg aspirina, 43.000 kg glicerina, 66.000 kg vate za rane, 5000 kg zdravniškega mila, 48.000 kg Goudronovega mila in nad 2.000 kg jodove vate. Poleg tega so bile uvožene še znatne množine neosalvarsana, atophana, dušesnenega vina, rastlinske soli in piramidona.

Le špeciální preparati (Antipyrin, morfin, kodein) bi imeli še nadalje prost

uvoz, medtem ko bi bili vsi ostali preparati dobavljeni v državi sami pod kontrolo ministrstva za narodno zdravje. Treba pa se je še vprašati, ali bo ta projekt resnično dobil konkretne oblike. Tovrstna tovarna pa bi vsekakor povzročila neljubo konkurenco okoli petdesetim tvrdkam, ki uvažajo v Turčijo farmacevtske produkte, v kolikor bi bilo to omogočeno zaradi delne prepovedi uvoza od strani turške vlade.

NAS NAJVEČJI LUKSUZNI PAROBROD.

»Jadranska plovitba« na Sušaku je sklenila, da poveča svoj plovitbeni park z izgradnjo novega luksuznega parobroda, ki bo nosil ime »Prestolonaslednik Peter«. Novi parobrod bo imel 1304 tone nosilnosti, torej za 100 ton več kakor »Karagjorgje«. Dolg bo 253 čevljev, širok pa 35. Imel bo dva stroja po 1500 indiciranih HP, tri kotle ter bo vozil z

Janko Lajovic:

London in drugo.

London, začetkom aprila 1928.

Odkar sem se zadnjič oglašil, je imel London priliko govoriti že o sto in eni novici, o tajinstvenih poljih draguljev, katerih vrednost gre v tisoče funtov, pa tudi o ponesrečenih poskusih, kjer so se lopovi obrisali pod nosom za orglice, vredne štirideset tisoč funtov; razburjale so simpatične Londončane najrazličnejše tekme, zlasti ona na Temzi, tradicionalna »boat race Oxford-Cambridge«, pa zopet požari v otroških vrtec, velikonočni izleti in ne vem kaj še vse!

* * *

No, to vam je dogodek, ko se vsako leto merita moštvu Cambridge-a in Oxforda! Letos je bila tekma osemdeseta po številu, drugo leto pa bo ravno sto let, odkar so se prvič merili.

Cel praznik je skoro ta dan in prometna sredstva na zemlji, pod in nad njo imajo polne roke dela, da spravijo vse radovedneže in entuziaste na temzino obalo, kjer je od starta do cilja gost špalir. Navdušenja brez kraja. Če se vam že dogodi, da vas pot zanese ravno tik dveh mladit, navdušenih pro — Cambridge — auh, kot se je meni, potem spoznate tudi londonsko grlo. Uh, kako so trenirale svoje glaske — dokler ni končno res zastava na drogu, one od Cambridge-a ostala na vrhu, ona Oxforda pa izginila z vidika v veliko nezadovoljstvo pro-oxfordovcev.

* * *

Lord Rothemere-ov dnevnik »Daily Mail« je priredil v februarju razstavo »Daily Mail Ideal Home Exhibition«, ki je trajala tja do 24. marca. Velika stavba »Olympie« je bila prirejena v to svrhu in moram reči — vsi, ki so imeli posla z njo, so se potrudili. Zlasti parter je bil naravnost sijajno aranžiran.

Ideal Home — idealni dom! Angležem skoro ni treba več delati propagande za idealni dom, ker, kamor stopite, najdete tako prijetno domačnost, tudi v priprostih hišah tak komfort, o kakršnem bomo pri nas še dolgo lahko — sanjali.

In kar se jedače tiče, si otočani tudi niso kar tako. Angleški zajtrk je ideal zajtrka. Opoldne jedo bolj malo, ali še vedno nekako toliko, kot mi, večerja pa je zopet »korajzna«.

Koncem koncev imajo popolnoma prav — delati in živeti.

* * *

Ravno ta način njihovega življenja pa ima eno slabo stran, namreč, zahteva visok zaslužek, ki ga pa skoro ni mogoče doseči drugače, kot da ga izrazimo v ceni svojih produktov. Z racionalizacijo se Angleži, kolikor morem presoditi, še ne pečajo preveč intenzivno.

Torej dragi so njihovi izdelki v splošnem in kar se izvoza v našo državo tiče, bi mogli priti v poštev le oni, ki so več ali manj angleške specialitete.

Cenejši je le — kapital, ali oni, ki reflektira nanj, mora imeti nekaj, česar mi danes še nimamo v dovoljni meri — Angleževu zaupanje. Ob ne-

brzino 16 milj v eni uri. Na ladji bo luksuzni salon I. razreda za 100 oseb s 15 mizami. Kot v okras bodo salonu v emailu izdelane slike najlepših pokrajin naše kraljevine. Razen tega bo posebna dvorana za glasbo, za čitanje, za pušenje in kartanje, bar in verando, na kateri bo v poletni sezoni svirala godba. Na ladji bo tudi radioaparati za dajanje in sprejemanje. »Prestolonaslednik Peter« bo najmodernejša in največja luksuzna ladja na Jadranu. Nova ladja bo prihodnje leto izročena prometu.

TURŠKO-BOLGARSKA POGODBA SKLENJENA.

Turški zunanji minister Tefik Ruždi bej se je sestal v Sofiji z bolgarskim zunanjim ministrom Burvom. Z ozirom na ta sestanek se v Carigradu misli, da se je v Sofiji sklenila pogodba o prijateljstvu in arbitraži med Turčijo in Bolgarijo. Turčija pripisuje temu koraku posebno važnost.

ki priliki sem čul nekoliko nelaskavo mnenje o nekih naših zavodih in izjavo, da bi bilo pričakovati nekoliko več »Fair«-nosti.

Značilno je za Angleža, katera beseda je prva pri onih treh C — jih, o katerih sem nedavno čital v neki novejši komercialni knjigi. CCC: Character, Capacity, Capital — karakter, sposobnost, kapital. To so tri poglavitna vprašanja pri presoji nove stranke, kupeca ali reflektanta za kredit in prvo je — značaj.

Gotovo ni slučaj, da je tako, temveč je to le izraz in rezultat dolgotrajnih izkušenj.

* * *

V vsakem pomorskem mestu je gotovo najzanimivejši del pristanišče, vrata v svet. Londonski doki to potrjujejo, seveda ne, dokler hodiš ob njihovem obzidju, kjer moreš le redko najti lino, da vidiš življenje v njih, temveč sam ob jeklenih stenah transatlantskih velikanol.

To je svet zase. Ogromna skladišča z velikimi žerjavi, ki prekladajo dragocene tovore, tu karakteristične zabojne čaja, tam argentinsko zmrznjeno meso, na drugi strani zopet ameriške avtomobile, traktorje itd. itd. Parniki se dvigajo počasi iz vode, dokler ti široki rudeč pas na spodnji strani ob površini ne pove, da so prazni.

Med tem časom pa spuste ob dolgih stenah viseče mostiče, raz katerih jih popravljajo in pleskajo. V primeri s temi dimenzijami je človek tako majhen in komaj verjameš, da je zmogel takih del.

Prijatelj me je zadnjič povabil doli v doke kralja Jurija petega. V njegovi majhni »karijoli« sva se potegnili tja, malo zašla, končno pa našla kar sva iskala. — Prav nič nesnage, kot bi človek pričakoval in kot moreš marsikje videti, pač pa izredno čisto, povsod.

Notranji promet v skladiščih oskrbujejo z električnimi ročnimi vozički in le še tuintam moreš videti one stare, kot jih rabimo pri nas in jih vsak pozna iz železniških skladišč.

Kljub dežju sva se precej časa zamudila, ne manj pa, čim sva bila nazaj v mestu. Ko prideš namreč do »city«, si »zapik« deset metrov naprej in zopet tičiš v gosti procesiji avtomobilov, busov, voz in ne vem kakšnih vozil še. Pa ne ena vrsta, po dve, tri in tudi štiri stoje včasih pred križiščem, dolge da je grdo.

Tako je pač velempeto.

* * *

Za praznike je bilo zopet enkrat živo. V Angliji se tudi izplača iti za ta čas kam »ven«. Začno z Velikim petkom, ki ga imenujejo »good Friday« in končajo z Velikim pondelkom. Velika sobota sicer ni popolnoma praznik, kot Veliki petek, pač pa ga večinoma drže, ker menda ni vredno motiti dobrega razpoloženja. Kaj bi si človek delal skrbi, ki itak same prerade pridejo.

Železnice tekmujejo med seboj, katera bo nudila več ugodnosti. Za nas precej nepoznan poj. So, kot bo najbrže znano, privatne družbe, ki imajo svoje pisarne po vsem mestu in po celi državi.

Cene so bile znižane in moglo se je dobiti cenene povratne vozovnice. Hotel sem to izrabiti, pa sem povprašal v neki agenciji, za ceno do Manchesterja. Ko mi jo je dotični uradnik, neki starejši gospod, tipičen Anglež, povedal, sem ga vprašal, ali je to najnižja cena. Imel sem namreč že preje podatke, ki pa so bili nekoliko netočni. »Kaj?«, mi je odvrnil, »če more biti kdo najcenejši, smo to mi«. Pozneje sem videl, da je vozovnica te družbe stala ravno toliko, kot ona neke druge, samo s to razliko, da je vožnja pri tej zadnji za dve uri krajša, ker je proga direktna, medtem ko napravi proga prve družbe velik ovinek.

In vagoni! Res je sicer, da niti reducirana vozna cena ni nizka in je relativno gotovo višja od one četrtega razreda nemških železnic, kjer plačate za kilometer 3/3 pfeniga, ali naši vagoni drugega razreda bi pri primerjanju udobnosti z angleškim tretjim razredom najbrže krajše odrezali. Če ne v primeri z navadnimi srednjerazredniki, gotovo pa v primeri s »smokingi«, t. j. vagoni za kadilce.

Sama komercializacija torej ni tak bav-bav, kot ga hočejo nekateri pri nas prikazati, premisleka vredno je le, kako se bo izvedla in kdo bo prevzemnik. In vsak način je pri privatna iniciativa malo drugačen motor za tak organizem, kot so železnice od onega, kakor ga imamo priliko občudovati vsak dan pri nas v državni upravi.

* * *

Kar mi dela preglavice v Shakespearovi domovini, je klima, ki se ji moj nos uporno zoperstavlja in je, čim sem dobro izstopil v Manchesteru, uprizoril pravcato revolto, ki me je stala pol ducata robcev in noč brez spanja. Uvertura za praznike torej ne preveč sijajna.

»Manchester«, so mi dejali v Londonu, je »a dirby place« — umazan prostor in pa moker, zato brez dežnika nikar tja, četudi je sijalo solnce, ko sem odhajal. Pa je res oboje. Črn je, kot bi ga iz dimnika potegnil in umazanih ulic najdeš na izobilju. Ima tudi velike doke, ki so zvezani z morjem po takozvanem »shipping canal«, za katerega delajo veliko propagando.

Mesto je znano po svoji tekstilni industriji in zlasti po predilnicah, ki

pa so bolj na periferiji. Klima je za to panogo radi svoje vlažnosti izvrstna. Ostalih zanimivosti ni ravno mnogo. V mestu najdeš veliko borzo, krasno stavbo, lepo katedralo in impozanten magistrat.

Bolj zanimiv je Liverpool, ki leži dobro uro vožnje od Manchesterja. Njegovi fijakerji so menda rariteta: njihovo vozilo tvori gig, nekaj polkupe, na visokih kolesih, kot so v Angliji sploh običajna, zadaj pa je sedež za voznika, ki preko strehe z vajeti vodi svojega konjiča po liverpoolskih ulicah.

Če vpoštevamo predmestja, je Liverpool po številu prebivalstva tretje mesto v državi — takoj za Birminghamom, medtem ko je po številu prebivalstva v mestu samem četrto, ker je Glasgow v tem oziru takoj za Londonom. Liverpool ima sam ca. osemsto tisoč prebivalcev, s predmestji pa ca. 1.160.000.

Najvažnejše poti skoro ne moreš zgrešiti — proti пристanišču, onemu za osebni promet. Tu, ob obali, stoje palače znanih paroplovnih družb, par minut dalje proti centru je borza in druge važne institucije.

Celo pristanišče, osebno in blagovno, je dolgo, če se ne motim sedem milj ali približno enajst kilometrov in vodi ob njem tudi nadzemska železnica, tako da si ga je mogoče ogledati v kratkem času in je ogleda tudi res vredno.

Na nasprotni strani ne širokega zaliva leži predmestje Birkenhead s številnimi ladjedelnicami, bolj delavsko mesto, proti morju pa je New Brighton, letovišče z lepimi vilami in še lepšo obalo, kjer je bilo v teh dneh toliko ljudi po pesku, da je vse mrgolelo. Seveda jim je bilo treba zabave, za katero so poleg številnih zabavišč, toboganov in vrtljakov skrbeli tudi newbrightonski osli, ki so morali prenašati prijazne posetnike. Včasih so se temu tudi uprli in jezdec je zletel na tla, kakor je bil dolg in širok. Ko sta bila oba na zemlji, so pa ljudje pričeli ugibati, kdo je pravzaprav... — pa to ne spada več sem.

Taka je torej bila Velika noč v New Brightonu. V London so seveda tudi prihajale trume ljudi za praznike in časopisi pišejo, da je na Veliki ponedeljek posetilo londonski »zoo« 90.095 ljudi, kar je v dobi rekordov rekord, ker je bil dosedanj največji poset 70.000 in še nekaj menda.

FRANC CHROBAT 70-LETNIK.

V Kranju je praznoval te dni 70-letnico rojstva širou Slovenije dobro znani veletrgovec gospod Franc Chrobat. G. Chrobat je vzor delovnega in marljivega gospodarja. Iz priproste kmečke hiše v Stražišču nad Kranjem izhajajoč, je s svojo vstrajnostjo, neumornim delom in smotrenim gospodarjenjem pripomogel do lepega cvetočega obrata, do velike manufakturne trgovine, ki je znana širou cele Slovenije in tudi v inozemstvu. S ponosom lahko gleda danes naš jubilar na sadove svojega plodonosnega dela. Kljub svojim 70. letom je jubilar še zelo živahen, čil in vztrajen pri svojih poslih, v družbi mladeniško navdušen in vesel. Želimo mu, da mu bi bilo sojenih še mnogo let, ki naj jih preživi v zdravju in veselju!

Ljubljanska borza.

Tečaj 18. aprila 1928	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold. . .	22.885	22.945
Berlin 1 M.	—	13.59
Bruselj 1 belga	—	7.9366
Budimpešta 1 pengő	—	9.9246
Curih 100 fr.	1093.50	1096.50
Dunaj 1 šiling	7.98	8.01
London 1 funt	277.04	277.84
Newyork 1 dolar	56.70	56.90
Pariz 100 fr.	—	223.80
Praga 100 kron	167.99	168.79
Trst 100 lir	298.50	300.50

Trgovina.

Največje ugodnosti Nemčije pri uvozu v Francijo. V ponedeljek je v Franciji stopila v veljavo nova carinska tarifa (novela). Po nemško-francoski trgovinski pogodbi od 17. avgusta 1927 velja od tega dne za uvoz iz Nemčije minimalni carinski tarif brez vsakih omejitev in kontingentov, tako, da uživa sedaj Nemčija največje ugodnosti in to v polnem obsegu.

Promet.

Milan središče omrežja zračnih prog. Agencija »Recentissima« poroča, da se proučuje načrt omrežja zračnih prog, ki bodo imele svoje izhodišče v Milanu. Zveze so naslednje: Milan—Pariz (London), Milan—Brindisi (Indije), Milan—Genova, Milan—Monakovo, Milan—Frankfurt, Milan—Zurich in Milan—Rim.

RAZNO.

Ministrski predsednik Poincare o nemško-francoskem sodelovanju. Poročevalec lista »Gazeta de Nation« je naprosil francoskega ministrskega predsednika Poincareja, naj mu kaj izjavi o mirovnem vprašanju. Poincare je odgovoril, da nima k svoji izjavi, katero je podal v Bordeauxu, ničesar pristaviti. »Jaz sem bil«, je dejal ministrski predsednik, »proti Nemčiji toliko časa, dokler se je branila plačevati reparacijske obveznosti. Bil sem prisiljen, da storim vse proti tej politiki. Odkar pa plačuje Nemčija redno svoje obveznosti, smatram, da je mogoča drugačna politika napram Nemčiji, in želim, da bi po naši zmagi sodelovali Nemčija in Francija v skupno korist.

Popravila na poštne poslopju v Celju. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje ponovno pismeno dražbo v skrajšanem roku za kleparska, krovška in zidarska dela na poštne poslopju v Celju. Dražba bo dne 2. maja t. l. ob 11. uri v pisarni poštne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg štev. 2, soba štev. 42. Pogoji se lahko vpogledajo in kupijo v pomožnem uradu direkcije. Jamčevina (5%, če je inozemec 10%) se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu direkcije, soba štev. 41.

Borza dela v Mariboru. Od 8. do 14. t. m. je pri tej borzi iskalo dela: 107 moških in 49 ženskih, tedaj 156 oseb, prostih mest je bilo 88, delo je dobilo 31 moških in 19 ženskih, tedaj 50 oseb; od 1. januarja do 14. aprila pa je iskalo dela 2155 oseb, 1057 mest je bilo prostih, 623 oseb je dobilo dela, 1260 jih je odpotovalo in 834 jih je odpadlo.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 21 hlapcev, 9 viničarjev, 1 vrtnar, 1 podkovski kovač, 2 krojača, 1 kolar (starejši), 1 čevljar, 4 oglarjev, več vajencev (pekarske, mizarske, slikarske, kolarske, čevljarske in ključavničarske obrti), kakor tudi 14 kmečkih dekel in gospodinj, 7 kuharic, 2 varuški, 5 sobaric, 1 perfektna ženska pisarniška moč, 1 kuharica za graščino, 2 kuharici za finančo, 6 postrežnic, 3 šteparice za gornje dele čevljev, 1 natakarija, 1 kuharica za hotel, 1 šiviljska vajenka.

Ali ste že član »Trgovskega društva Merkur v Ljubljani«? — Če ne, prijavite čimprej svoj pristop!

Ivan Hribar:

Moji spomini.

23. III. 1912.

24. Simon Gregorčič.

V letih 70-ih je Stritarjev »Zvon« začel priobčevati proizvode pesnika s šifro X. Te pesmi so širou slovenske domovine zbudile takoj splošno zanimanje in vse se je povpraševalo, kdo je pesnik, ki zna tako blagovzveneče peti iz srca v srce. Kmalu se je izvedelo, da je to skromen kaplan goriške škofije.

Ko sem nekoč prišel v Rihenberg, povedal mi je gostilničar Ličen, da je Simon Gregorčič kaplan v Rihenberku. Takoj se odločim obiskati ga. Ko pridem k njemu v kaplanijo, sprejme me jako prijazno in ob kozarcu vipavskega vina začela sva pogovor, ki se je sukal večinoma o literarnih stvareh. Približala sva se duševno drug drugemu. Ob slovesu spremil me je Gregorčič do Ličnove gostilnice in prosil me je, naj bi se oglasil pri njem, kadar me pot pripelje mimo. Zgodilo se je to potem res še večkrat in Gregorčič me je bil vselej vesel, kadar sem prišel k njemu.

Medtem je izšel prvi zvezek Gregorčičevih poezij. Razprodani so bili vsi izvodi v par dneh. To je Gregorčiča napotilo na misel, da bi izdal drugi zvezek. Izvedel je bi namreč, da se na Hribu nad Gradiščem v Vipavski dolini prodaja lepo vinogradsko posestvo z lično hišo in namenil se je kupiti to posestvo. Po nasvetu svojega prijatelja notarja Gruntarja sklenil je poiskati založnika, ki bi mu bil za drugi zvezek poezij plačal toliko, da bi mu bilo omogočeno kupiti posestvo

Simon Gregorčič.

61

nad Gradiščem in poplačati še nekaj dolgov. Ker je Gruntar vedel, da sva si z Josipom Gorupom na Reki dobra, prišel me je prositi, naj bi pri Gorupu posredoval, da on kupi in izda drugi zvezek Gregorčičevih poezij. Rad sem privolil v posredovanje pri Gorupu, saj sem bil vesel, da morem slavnemu pesniku, katerega sem bil medtem spoznal tudi kot dobrega in blagega prijatelja, storiti kako uslugo. Peljal sem se torej k Gorupu in dogovorila sva se bila kmalu, da plača Simonu Gregorčiču za drugi zvezek njegovih poezij 3000 gold. Obenem si je Gorup pridržal pravico za nakup in izdajo še nadaljnjih zvezkov, katere bi Gregorčič ugneil izdati.

Le-tega uspeha mojega pri Gorupu bi ne bil mogel nikdo veselejši biti, kakor je bil Simon Gregorčič. Tistokrat ga je namreč dušno pastirstvo in pa odvisnost v kateri je vsled tega živel, hudo morilo. Zaradi njegovih krasnih, vzvišenih poezij napadati ga je jel Anton Mahnič, ki je z jezuitsko sofistiko iskal v njih misli, katerih Gregorčič vanje polagal ni, ter skušal dokazati, da so Gregorčičeve pesmi z verskega vidika kvarne. To je pesnikovo občutljivo dušo globoko ranilo in potrl ga je na cele mesece. Zato si ničesar ni bolj želel, kakor postati popolnoma samostojen. Ko je torej dobil od Gorupa denar, kupil je takoj posestvo na Hribu ter prosil za umirovljenje. Na svojem novem posestvu, od koder je očarujoč pogled po vsej Vipavski dolini, oživel je Gregorčič iznova in pesmi vir mu je jel teči z novo močjo; pozabiti pa nikdar ni mogel po stanovskem tovarišu prizadetega mu žaljenja in iz njegove izvirajočih britkosti. Najjasnejše to priča pesem, ki mu je dne 15. maja 1902 priklopela iz ranjenega srca. Ona se glasi:

»MAHNIČU!

Oj srce ti kraško,
Oj srce ti skalno,
Dobro si zadel me
V to srce prežalno.
Zamahljaj strupeni
Se ti je posrečil;
Z drugim ne, a s tem
Si se ovekovečil.
Hotel, »brate dragi,

Pač si me ubiti, —
Pop nekda je skromni,
Pop zdaj ponositi!
Dobro si naperil
Strelo otrovano,
Bistro si pomeril,
Zlo zadal mi rano!
Še srce krvavo
Je od tega vdarca.
Zdaj pa oporoko
Cuj od mene starca:
Oj srce ti kraško,
Oj srce ti skalno,
Tebi v zapuščino
Dam srce to žalno.
Ven, tvoj kraški kamen!
V te srce to moje —
Ves tvoj strup zapuščam
Ti in bōli svoje!

Dr. Anton Mahnič postal je škof. Ali je njegovo pisateljsko delovanje imelo pripravljati pot njegovi karijeri, ne vem. Zameriti mi pa nikdo ne more, ako si to domnevam. Gotovo namreč je, da je bil nadškof dr. Jakob Missia njegov pokrovitelj, verjetno tudi, da mu je kot takemu bilo jako ustrezno, ako je mogel v Vatikanu opozoriti na »zelus« tega kandidata za hierarško karijero in je pod tem vidikom na pobudo pokroviteljevo nastalo ono njegovo pisateljsko delovanje, katero je blagosrčnemu in mehkočutnemu pesniku Gregorčiču prizadejalo toliko britkosti.

Kot škof je dr. Mahnič svoje nazore o narodnosti in njeni vrednosti in nalogi — celo v zvezi s čisto cerkvenimi zadevami — temeljito izpremenil. Pravijo, da je tudi svojo zmožnost, kar se tiče napadov na pesnika Gregorčiča, spoznal in jo obžaloval. Koliko je na tem resnice, ne vem. Ker so bili ti napadi javni, bil bi jih moral tudi javno preklicati, odnosno ublažiti. Tega pa — vsaj kolikor jaz vem — ni storil. Zato mu ostane očit, da je grešil proti stanovskemu sobratu nenavadno nežnega srca, rodoljubu najčistejše duše, mojstru največjega blaglasja svojega in tudi njegovega materne jezika, pesniku po — volji Božji.

(Dalje prihodnj.)

DROBNE VESTI.

Za gradbo novega poštnega poslopja v Zagrebu, ki bo zgrajeno v bližini glavnega kolodvora, nasproti hotela »Esplanade«, je minister pošte dr. Kujundžić, ki se je mudil te dni v Zagrebu, v razgovoru z novinarji izjavil, da je vlada že zagotovila denar.

Akcija za ustanovitev Zveze slovanskih mest dobro napreduje. Odposlanstvo mesta Prage je odpotovalo 17. t. m. zvečer v Beograd, Zagreb in Ljubljano. Ob tej priliki dobi akcija konkretnije oblike.

V Zedinjenih državah je bilo lani emitiranih za 7½ milijarde dolarjev novih vrednostnih papirjev, kar pomeni nov rekord. V tej ogromni višini novih emisij lahko vidimo merilo za izredno obsežno tvorbo novega kapitala v Zedinjenih državah.

Ruda se je odkrila na Francoskem, v Južni Normandiji. Bogate plasti so se odkrile tik pod zemljsko površino. Te plasti se raztezajo od Hondouville do morja. Kopanje bo zelo lahko, ker ne bo treba nobenih podzemskih rovov. Ruda vsebuje od 45 do 50% čistega železa.

Potovanje belgijskega kralja skozi Nemčijo. Na potu v Kodan se je vozila skozi Nemčijo belgijska kraljevska družina. Od vojne sem se je zgodilo prvič, da je poglavar ene bivših zaveznih držav prekoračil nemško mejo.

Za volitve v francoski parlament je postavljenih doslej 3536 kandidatov. Parlament pa šteje samo 612 poslancev.

Vlada portugalske republike je podala po izvolitvi Carmone za predsednika republike demisijo. Sestava novega ministrstva je poverjena notranjemu ministru Freytasu.

Kongres slovanskih gledališč se vrši od 22. do 24. aprila v Sofiji. Kongresa se udeležijo delegati iz Varšave, Prage, Beograda, Zagreba, Ljubljane in drugih slovanskih mest. Po določenem programu se bo sklepalo o skupnem prosvetnem delu poljskih, češkoslovaških, jugoslovanskih in bolgarskih državnih gledališč. Dnevni red obsega 10 točk, med katerimi sta glavni ustanovitev Zveze slovanskih gledališč in repertoarsko pokroviteljstvo Zveze nad deli slovanskih pisateljev in njihovimi avtorskimi pravicami.

Tržaška kmetijska družba je delovala v veliko korist našega ljudstva dolga leta. Fašisti so ustanovili svojo zvezo in so toliko časa nagajali in grozili Kmetijski družbi, da je morala slednjič vse svoje posle prepustiti fašistični organizaciji, kar pomeni velik udarec za slovensko gospodarstvo na Tržaškem.

Razširjajte »Trgovski list«!

ZASTOPNIKI EVROPSKE INDUSTRIJE SE BODO SESTALI V RIMU.

Po poročilih v italijanskih listih se bo vršil po sestanku zastopnikov angleške in italijanske industrije v drugi polovici meseca aprila v Rimu sestanek predsednikov industrijskih organizacij posrednih držav, med drugimi tudi Anglije, Francije, Nemčije, Jugoslavije, Švedske, Danske, Španske in Belgije. Sestanek je bil sklican v svrhu izmenjave naziranj posameznih zastopnikov glede nekaterih važnejših vprašanj, ki se tičejo proizvodnje in industrijske ekspanzije. Posebno važna so v tem pogledu vprašanja prometne, carinske politike ter vodenja statistike o industrijski proizvodnji.

(Tako po italijanskih listih. Pri nas se o tej konferenci, kakor smo informirani, še ne govori. Op. ured.)

POSOJILLO BOLGARIJE PRI ZVEZI NARODOV.

Bolgariji je bilo v seji Zveze narodov 10. t. m. dovoljeno posojilo v znesku 5 milijonov funtov, v prvi vrsti za kritje proračunskih zaostankov ter za dotacijo Narodne banke, Agrarne banke in Zadržne banke. Za gradbo železnice in cest je rezerviranih 1.250.000 funtov. Prelevitev Narodne banke v zasebni emisijski zavod je načelno predvidena, a čas bo določil svet Zveze narodov. Bolgarska vlada se obveže, da bo Narodna banka prosta vseh političnih vplivov ter da bo imenovan tehniški svetovalec (prim. Poljsko). — Bolgarski finančni minister se je svetu in finančnemu odboru zahvalil v imenu bolgarske vlade in je izrazil upanje, da bo posojilo pripomoglo h konsolidaciji Bolgarije. Kakor znano se je bolgarska vlada obrnila svojčas na Zvezo narodov za dovolitev posojila v znesku 10 milijonov funtov. S tem posojilom je hotela Bolgarija stabilizirati svojo valuto, dvigniti železniški promet, popraviti ceste ter poplačati svoj dolg pri nemški Diskontni družbi. V prejšnjih svojih sejah je Zveza narodov načelno sklenila, da dovoli Bolgariji posojilo 4 milijonov funtov (ne 10), in sicer pod sledečimi pogoji: 1. Bolgarska banka se mora spremeniti v zasebno podjetje; 2. pri novi banki se sistematizira mesto komisarja Zveze narodov; 3. bolgarska vlada plača pri Narodni banki vse svoje dolgeve; 4. bolgarska vlada poravnava svoje obveznosti pri Diskontni družbi; 5. napravi se poseben zakon o uporabi tega posojila. Ker pa dolguje bolgarska vlada samo Narodni banki štiri milijarde levov, Diskontni družbi pa pol milijarde levov in ker bi torej iz dovoljenega posojila ne mogla kriti niti svojih dolgov, po-

sojila v označenem znesku ni mogla sprejeti. Dalje se vlada tudi ni mogla odločiti za sprejem mednarodnega posojila, ki je manjše kot enoletni proračun Bolgarije. Bolgarski proračun znaša na leto 8 do 9 milijard levov, kar odgovarja znesku osmih milijonov funtov. Največje težave pri trudu za to posojilo je delala bolgarski vladi italijanska diplomacija. Italija je namreč že pred dalj časa sama ponudila Bolgariji deset milijard levov, a pod prav posebnimi pogoji. Eden od njih bi bila poroka kralja Borisa s princezino Giovanno, drugi in najvažnejši pa omogočitev ekonomske ekspanzije Italije na Balkanu. Italija bi pa jamčila Bolgariji izvozno pristanišče v Solunu, v najslabšem slučaju v Dedeagaču.

TRŽNA POROČILA.

Mariborske tržne cene od 15. aprila 1928. V dinarjih. Govedina 9—18, drob 5—18, loj 8—10, letetina 15—22,50, drob 15—20, svinjina 15—25, drob 10—20, slanina 20—22, papricirana ali prekajena 28—30, mast 23 do 30, prekajeno meso 22—32, gnjat 32—34, ovčje meso 12 za kg, kozlički 70—110 za komad, klobase 18—40, konjina 5—8 za kg, konjske kože 150—200 komad, goveje kože 19—20,50, telečje kože 25—28, svinjske kože 16, gornje usnje 85—130, podplati 80—95 za kg. Perutnina: 20—100, domači zajci 5 do 25 za komad. Ribe 15—20 za kg. — Mleko, maslo, sir, jajca: Mleko 2,50—3,50, smetana 10—14 za liter, maslo 40—65, sir 25 do 85 za kg, jajca 1—1,25 za komad. Pijača: vino novo 12—15, staro 16—25, pivo 9,50, žganje 36—44, sadjevec 3,50—4 za liter. — Kruh: beli 6, črni 5,50. Sadje: jabolka 6 do 10 za kg, limone 0,50—1,25, oranže 1—3 za komad, mandelji 48—65, orehi 36—40, mak 16 za kg. Specerijsko blago: kava I. 60 do 70, II. 45—60, pražena I. 80—100, II. 52 do 70, čaj 100—125, sol 3—3,50, poper 75, cimet 175, paprika 45—65, testenine 10—14, melada 25—35, povidl 10—15, med 20 do 30, sladkor 14—16, kvas 35, škrob 15 do 18, milo 15—18, soda 2, ječmenova kava 12 do 16, cikorijska 18—20 za kg, kis 2—6, olje 20—22, špirit 10—12 liter. Zito: pšenica 4, rž, ječmen 3,75, oves, koruza 3,25, proso, ajda 3, fižol 4—5, grah, leča 14. Mleviski izdelki: pšenična moka 3,75—5,75, ržena moka 4,50—4,75, ješprenček 6—14, otrobi 2,25 do 2,50, koruzna moka 3,25, koruzni zdrob 4—4,50, pšenični zdrob 6—6,25, ajdova moka 6—7. — Krma: seno 70—80, slama 45 do 55 za q. Kurivo: drva trda 140—160, mehka 105—120 za m³, premog trboveljski 43—50, velenjski 26—28 za 100 kg, oglje 2, koks 0,75—0,90, karbid 7, sveče 25—35 za kg. Zelenjava: solata 1—3, karfiol 5—20, pore 0,50—1,50 za komad, čebula 6, česen 10—12, krompir 1—1,25, novi 12 za kg, hren 10—12, kislo zelje 4, kislja repa 2, peteršil 0,50, zelen 0,50—1, zelenjava za kuho 0,50, domače solate 1 za kupček.

Mariborski trg, dne 14. aprila 1928. To pot je bilo 25 s svinjino in 15 s krompirjem in drugo zelenjavo naloženih voz na trg. Slaninarji so prodali meso in slanino po Din 17,50—22,50; domači mesarji pa govedino po 10—12, telečino 15—16 in svinjino po 20—22 za kg. Perutnina, katere je bilo okoli 200 komadov, se je prodajala povprečno po Din 15—80, domači zajci po 10—30, kozlički (15 komadov) pa po Din 50—100 za komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice, sadike. Cene so bile krom-

pirju Din 6—7 za mernik (7½ kg), oziroma Din 1—1,50 za kg. Solata Din 10—14, špagetji 20—22, kislo zelje 4, v trgovinah 3, kislja repa 2, maslo 40—44, kuhano 44—48, čajno 50—60, hren 8—10 za kg, karfiol 5 do 15, ohrovt 1,50—1,75 komad. Mleko 2,50 do 3, smetana 12—14, oljčno olje 20—22, bučno olje 18—20 za liter, jajca 1,25—1,75 za komad. Sadje: jabolka 5—10, tupatam se dobijo tudi hruške, katere prodajajo po 12 do 14 za kg, pomaranče 1,50—3, limone 0,75—1,50 komad. Cvetlice 3—25, z lonci vred 15—75 za komad. Sadike: (češplje, hruške, jablane, marelice, breskve itd.) po 12,50—25, cepljene vinske trte raznih vrst po 1,50—20 komad. Lončena in lesena roba 1—80, lesene grablje 6—8, vile 8, cepci 8—10 komad, brezove metle 2,25—5 komad, koruzna slama Din 25—30 vreča.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 11. t. m. je bilo 9 voz sena, 2 voza slame, v soboto 14. t. m. pa 14 voz sena in 3 voze slame na trg. Cene so bile seno Din 105—135, slami pa Din 45—55 za 100 kg, slami tudi Din 1,75—2 za snop.

DOBAVA, PRODAJA.

Nabava pisarniških potrebščin, motovoza in svinčenih pečatov. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje prvo pismeno dražbo za dobavo pisarniških potrebščin na dan 21. maja za dobavo 2800 kg motvoza na dan 22. maja in 4000 kg plomba na dan 23. maja t. l. Dražbe bodo navedene dni ob 11. uri v pisarni poštne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg števil. 2, soba števil. 42. Jamčevina (5% ali, če je inozemec, 10%) se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu poštne direkcije v Ljubljani, soba števil. 41, kjer se lahko vpogledajo in kupijo tudi pogoji.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 26. aprila t. l. ponudbe glede dobave železa; do 27. aprila t. l. glede dobave kabla ter delov koles; do 30. aprila t. l. glede dobave jamskega lesa ter 1 sesalke; do 5. maja t. l. glede dobave 2 kablov. — Direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 27. aprila t. l. ponudbe glede dobave 1 agregat-stroja. Direkcija državne železarne, Vares-Majdan sprejema do 2. maja t. l. ponudbe glede dobave 4000 kg svinjske masti. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 30. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede oddaje zgradbe 1 stanovanjske hiše v Bosanskem Brodu in zgradbe 1 stanovanjske hiše v Alipašinu-Mostu; dne 4. maja t. l. glede dobave hrastovega skretniškega lesa. — Dne 5. maja t. l. pri Komandi dravske divizije oblasti, inženjersko odelenje v Ljubljani glede oddaje električne instalacije. — Dne 7. maja t. l. pri ministrstvu vojske in mornarice, odelenje za mornarico v Zemunu glede dobave stavbnega in tehničnega materiala.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

VELETRGOVINA
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje,
moko in deželne pridelke. — Raznovrstno
RUDNINSKO VODO
lastna pražarna za
kavo in mlin za dišave
z električnim obratom.
Ceniki
na razpolago!

VINOCET
tovarna
vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega vina.
Tehnično in higijenično
najmoderneje ureje-
na kisarna v Ju-
goslaviji.
Pisarna:
Ljubljana, Dunajska cesta 1a, H. nadstr.
Zahtevajte ponudbo!

Najboljša
so še vedno **Puch-kolesa!**
Solidne cene! Plačljivo tudi na obroke!
IGN. VOK, Ljubljana · Novo mesto

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA
Zatega svoje
prazne kave, mletih
dišav in rudniške
vode.
Točna in solidna
postrežba!
Zahtevajte cenik!

Trgovci, oglašajte v „Trgovskem listu“!

TISKARNA MERKUR **LJUBLJANA**
TRG.-IND. D. D. **GREGORČIČEVA 23**
Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * **LASTNA KNJIGOVENICA.** * **TELEFON. ŠT. 2552.**